Limba dyula

De la Wikipedia, enciclopedia liberă

Jula (sau **Dyula, Dioula**) este o limbă din familia limbilor mande, vorbită în Burkina Faso, Coasta de Fildeș și Mali. Este una dintre limbile Manding și este cel mai strâns înrudită cu bambara, fiind inteligibilă reciproc cu bambara, precum și cu malinke. Este o limbă vehiculară în Africa de vest și este vorbită de milioane de oameni, fie ca o primă sau a doua limbă. Ca și celelalte limbi mande, este o limbă tonală. Este scrisă cu alfabetul latin și cu alfabetul arab, precum și în sistemul de scriere autohton N'Ko.

Dioula poate fi auzită vorbită în filmul din 2004 *Noaptea adevărului*, regizat de Fanta Régina Nacro, prima regizoare femeie din Burkina Faso.

Cuprins

Sisteme de scriere și fonologie
Alfabet și ortografie latină
Alfabetul N'Ko
Legături externe
Vezi și
Referințe
Bibliografie

Limba dioula
Julakan

Vorbită în	Burkina Faso, Coasta de Fildeș, Mali
Număr de vorbitori	6.852.620,25 (2019) 10,3 milioane de vorbitori ca limba a doua
Sistem de scriere	N'Ko, Latin, Arab

Clasificare

Limbi nigero-congoleze

- Limbi mande
- Mande de vest
- ...
- Limbi manding
- Manding de est
- Bambara–Dyula
- Limba dioula

Statut oficial și codificare

ISO 639-2	dyu
ISO 639-3 (cel mai răspândit dialect)	dyu

Această pagină poate conține caractere Unicode

Modifică date / text (https://ro.wikipedia.org/w/index.php?title=Limba_dyula&action=edit&section=0)

Sisteme de scriere și fonologie

Alfabet și ortografie latină

Ortografia dioula este reglementată în Burkina Faso de Subcomisia Dioula a Comisiei Naționale pentru Limbi. Pe 15 iulie 1971 a fost creată subcomisia națională pentru dioula[1] iar pe 16 iulie 1971 a început un studiu în vederea stabilirii alfabetului dioula. Un alfabet a fost publicat pe 27 iulie 1973 și a obținut statutul oficial la 2 februarie 1979[2]. Unele litere au fost adăugate mai târziu, ‹ c, j › pentru cuvinte împrumutate, iar altele au fost înlocuite: ‹ sh › cu ‹ s › și ‹ ny › cu ‹ ɲ ›[3].

Alfabetul Dioula																										
A	B	C	D	E	Ɛ	F	G	H	I	J	K	L	M	N	Ɲ	Ŋ	O	Ɔ	P	R	S	T	U	V	W	Y	Z
a	b	c	d	e	ɛ	f	g	h	i	j	k	l	m	n	ɲ	ŋ	o	ɔ	p	r	s	t	u	v	w	y	z
Valoarea fonetică																											
a	b	c	d	e	ɛ	f	g	h	i	ɟ	k	l	m	n	ɲ	ŋ	o	ɔ	p	r	s	t	u	v	w	j	z

În Burkina Faso, alfabetul dioula este format din 28 de litere reprezentând fiecare un singur fonem. În ortografie, vocalele lungi sunt reprezentate prin litere dublate; astfel, /e/ este scris ‹ e › , iar /eː/, ‹ ee ›. Nazalizarea unei vocale este scrisă prin aceasta urmată de un n; de exemplu, /ẽ/ este scris ‹ en ›.

Cele șapte sunete vocale pot fi, de asemenea, prelungite /iː eː ɛː aː ɔː oː uː/ sau nazalizate /ĩ ẽ ɛ̃ ã ɔ̃ õ ũ/.[4]

Notarea tonurilor a fost recomandată în 1973, dar în practică nu sunt scrise. Ghidul de transcriere publicat în 2003 nu reiterează această recomandare. Tonurile sunt notate numai în lucrările lexicografice. Cu toate acestea, pentru a evita ambiguitatea, marcarea tonului este obligatorie în anumite cazuri.

De exemplu:

- ‹ a › *el/ea* (pronume a treia persoană singular)
- ‹ á › *voi* (pronume a doua persoană plural)

Alfabetul N’Ko

Alfabetul N'Ko este un sistem de scriere autohton pentru continuumul limbii manding, inventat în 1949 de Solomana Kanté, o educatoare din Guineea. Astăzi, scrierea a fost digitalizată ca parte a Unicode, ceea ce îi permite să fie utilizată cu ușurință online, dar lipsa finanțării de la guverne și omniprezența francezei în toate nivelurile vieții de zi cu zi înseamnă că utilizarea acestui alfabet rămâne limitată.

Legături externe

- An ka taa (http://www.ankataa.com) : un site web cu un dicționar, resurse și media în și despre Jula și Manding mai general.
- Baza de date cu înregistrări audio în Jula (Dioula) - rugăciuni catolice de bază (http://dominicweb.eu/en/endictionaries/exotic-languages-prayers?dyu)

Vezi și

- Poporul dyula

Referințe

1. ^ Republic of Burkina Faso, Ministerial Decree n° 54/ENC/CNU.
2. ^ Republic of Burkina Faso, Ministerial Decree n° 367/ENC/CNU.
3. ^ Diallo, Mohamadou (2001). „Le noyau du code orthographique du dioula du Burkina Faso”. *Mandekan, Bulletin Semestriel d'Études Linguistiques Mandé*. **37**: 9–31.
4. ^ Hien, Amélie (2000). *La terminologie de la médecine traditionnelle en milieu jula du Burkina Faso : méthode de recherche, langue de la santé et lexique julakan-français, français-julakan*. Université de Montréal.

Bibliografie

- Commission nationale des langues burkinabè – Sous-commission du dioula, *Guide de transcription du Dioula*, Burkina Faso, 2003
- Commission nationale des langues burkinabè – Sous-commission nationale du dioula, *Règles orthographiques du Dioula*, Ouagadougou, Coopération suisse, 1999, 69
- Moussa Coulibaly et Haraguchi Takehiko, *Lexique du Dioula*, Institute of Developing Economies, 1993 (read online (http://www.ide.go.jp/Japanese/Research/Region/Africa/pdf/reports_02.pdf) [archive] (https://web.archive.org/web/20120107105703/http://www.ide.go.jp/Japanese/Research/Region/Africa/pdf/reports_02.pdf))
- Maurice Delafosse, *Vocabulaires comparatifs de plus de 60 langues ou dialectes parlés à la Côte d'Ivoire et dans les régions limitrophes*, Paris, E. Leroux, 1904, 284
- Maurice Delafosse, *Essai de manuel pratique de la langue mandé ou mandingue. Étude grammaticale du dialecte dyoula. Vocabulaire français-dyoula. Histoire de Samori en mandé. Étude comparée des principaux dialectes mandé*, Paris, Publications de l'INALCO, 1904, 304
- Mohamadou Diallo, « Le noyau du code orthographique du dioula du Burkina Faso », *Mandekan, Bulletin semestriel d'études linguistiques mandé*, o 37, 2001, 9-31
- Mamadou Lamine Sanogo (master's thesis, supervised by Bakary Coulibaly), *Les syntagmes nominaux du jula véhiculaire*, University of Ouagadougou, 1991, 81
- Mamadou Lamine Sanogo (DEA thesis, supervised by Bakary Coulibaly), *Approche définitoire du jula véhiculaire*, University of Ouagadougou, 1992, 79
- Mamadou Lamine Sanogo, « Tons, segments et règles transformationnelles en jula », *Mandenkan*, Paris, o 30, 1995, 41-54
- Mamadou Lamine Sanogo (University of Rouen thesis, supervised by Claude Caitucoli (URA-CNRS 1164)), *Langues nationales, langues véhiculaires, langue officielle et glottopolitique au Burkina Faso*, 1996, 832
- Mamadou Lamine Sanogo, « Les fondements scientifiques d'une règle d'écriture orthographique : le redoublement de la voyelle finale du défini en jula », *Cahiers du CERLESHS*, University of Ouagadougou, o 16, 1999, 127-144
- Mamadou Lamine Sanogo, *À propos de jula à Bobo-Dioulasso*, 2000, 73-83 , spécial 2, PUO
- Mamadou Lamine Sanogo, « L'ethisme jula : origines et évolution d'un groupe ethnolinguistique dans la boucle du Niger », dans Y. G. Madiéga et O. Nao, , 1, 2003, 370-379
- Mamadou Lamine Sanogo, « À propos des constructions du syntagme complétif en dioula », *Cahiers du CERLESHS*, University of Ouagadougou, o 20, 2003, 179-211
- Mamadou Lamine Sanogo, « Vers une approche sociolinguistique des dérivatifs en dioula véhiculaire », *Cahiers du CERLESHS*, University of Ouagadougou, o 1* er numéro spécial, June 2003, 221-223
- Mamadou Lamine Sanogo, *La recherche terminologique dans un dialecte couvert : le cas du dioula*, Paris, Édition des archives contemporaines, 2006, 631-639
- Y. Person, *Samori : Une révolution dyula*, 1, Dakar, IFAN, « Mémoires de l'Institut fondamental d'Afrique noire », 1968
- Y. Person, *Samori : Une révolution dyula*, 2, Dakar, IFAN, « Mémoires de l'Institut fondamental d'Afrique noire », 1970
- Y. Person, *Samori : Une révolution dyula*, 3, Dakar, IFAN, « Mémoires de l'Institut fondamental d'Afrique noire », 1975

Adus de la https://ro.wikipedia.org/w/index.php?title=Limba_dyula&oldid=13163690

Ultima editare a paginii a fost efectuată la 12 noiembrie 2019, ora 22:11.

Acest text este disponibil sub licența Creative Commons cu atribuire și distribuire în condiții identice; pot exista și clauze suplimentare. Vedeți detalii la Termenii de utilizare.